ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 7.3.2018г.
COM(2018) 120 final

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА И ЕВРОГРУПАТА

Европейски семестър за 2018 г.: оценка на напредъка в структурните реформи, предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси и резултати от задълбочените прегледи в съответствие с Регламент (ЕС) № 1176/2011

{SWD(2018) 200-226}

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Икономиката на Европа отбелязва най-големия си растеж от десетилетие насам. През изминалата година годишният растеж на БВП достигна десетгодишен рекорд. Инвестициите нарастват. Положителните икономически перспективи доведоха до подобрения на пазара на труда и в социалната сфера. Заетостта достигна рекордно високи равнища, като понастоящем заетите в ЕС са 236,3 милиона души. Равнището на безработицата намаля почти до нивото отпреди кризата. Продължаващите подобрения на пазара на труда водят до по-добри перспективи по отношение на доходите. Публичните финанси продължават да се подобряват. Растежът в ЕС през 2017 г. възлиза на 2,4 % в реално изражение, като резултатите на икономиката на ЕС и еврозоната надминаха очакванията и играят пълноценна роля за устойчивия растеж в световен мащаб.

Очаква се тази динамика да се запази с оглед на положителните икономически нагласи и силното вътрешно търсене[1]. Според прогнозите БВП в еврозоната и в ЕС се очаква да нарасне с 2,3 % през 2018 г., последвано от слабо намаляване до 2,0 % през 2019 г. В същото време продължават да са налице редица рискове, които са свързани по-специално с финансовите пазари в резултат на високите оценки на активите, които може да са уязвими при по-неблагоприятни финансови условия. Също така продължават да съществуват рискове във връзка с резултатите от преговорите относно излизането на Обединеното кралство от ЕС, както и с геополитическото напрежение и тенденциите за по-национално ориентирани политики.

Благоприятните условия дават възможност за по-нататъшно укрепване на основите на икономиките на Европа. В същото време оставащите рискове следва да ни припомнят, че е необходимо да продължим да полагаме усилия за преодоляване на основните последици от кризата. Равнището на задлъжнялост на предприятията и домакинствата и в публичния сектор в някои държави членки продължава да бъде високо. Освен това икономическата експанзия беше неравномерна между държавите членки и вътре в тях и е нужно време преди тя да бъде усетена еднакво във всички части на Европа. Все още 18 милиона души са в търсене на работа, като в някои страни младежката и дълготрайната безработица все още са твърде високи. Разполагаемият доход на домакинствата все още не е достигнал равнищата отпреди кризата във всички държави членки. Делът на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, достигна само равнището отпреди кризата. Процесът на икономическо и социално сближаване беше възобновен, но структурните недостатъци спъват потенциала за растеж на някои държави и тяхната способност да се справят с бъдещи сътресения. В същото време технологичните промени са причината икономиките да се насочват към иновациите, като същевременно се гарантира, че обществата ще запазят своя приобщаващ характер. Настоящият момент е подходящ за провеждането на така необходимите реформи, за да направим европейските икономики по-устойчиви и да създадем по-приобщаващ растеж.

Със своя постоянен акцент върху „образцовия триъгълник“ — насърчаване на инвестициите, провеждане на структурни реформи и отговорни фискални политики, европейският семестър продължава да насочва държавите членки при предприемането на необходимите реформи. Годишният обзор на растежа за 2018 г. предоставя на държавите членки този икономически ориентир в съответствие с обръщението на председателя Юнкер за състоянието на Съюза за 2018 г. В препоръката за икономическата

[1] Вж. Европейска икономическа прогноза, зима 2018 г.

политика на еврозоната за 2018 г.[2] се подчертава необходимостта от реформи за насърчаване на създаването на качествени работни места, социалната справедливост, балансирането на икономиката и сближаването, нарастването на инвестициите, качеството на публичните финанси, завършването на банковия съюз и на съюза на капиталовите пазари и задълбочаването на Икономическия и паричен съюз. В препоръката се призовава също така за борба с агресивното данъчно планиране. Освен това в нея всички държави членки се призовават да дадат приоритет на реформите, които водят до ръст в производителността и потенциала за растеж, подобряват институционалната среда и бизнес средата, премахват пречките пред инвестициите и насърчават иновациите, подкрепят създаването на качествени работни места и намаляват неравенството. Държавите членки, които имат дефицит по текущата сметка или голям външен дълг, трябва освен това да задържат нарастването на разходите за труд за единица продукция и да подобрят своята конкурентоспособност, а държавите членки с големи излишъци по текущата сметка трябва да създадат също така условия за насърчаване на нарастването на заплатите при едновременно зачитане на ролята на социалните партньори, както и да насърчат инвестициите в подкрепа на вътрешното търсене и потенциала за растеж.

Тази година европейският семестър беше допълнен с включването на Европейския стълб на социалните права. Стълбът бе прокламиран от Европейския парламент, Съвета и Комисията през ноември 2017 г. по време на Социалната среща на върха за справедливи работни места и растеж в Гьотеборг. Едно от ключовите послания в годишния обзор на растежа за 2018 г. бе необходимостта Стълбът да бъде изпълнен, за да бъде възобновено сближаването към по-добри условия на живот и труд в целия ЕС. Това изисква справедливи и добре функциониращи пазари на труда и съвременни системи за образование и обучение, които предоставят на хората умения, съответстващи на нуждите на трудовия пазар. Това следва да бъде съпътствано от устойчиви и адекватни системи за социална закрила. Докладите по държави, публикувани днес, съдържат преглед на резултатите на държавите членки по трите измерения на Европейския стълб на социалните права: равни възможности и достъп до пазара на труда, справедливи условия на труд и социална закрила и приобщаване. Осигуряването на подходящи умения и продължаващата разлика в равнищата на заетост между половете, силно сегментираният пазар на труда и рискът от бедност сред работещите, слабото отражение на социалните трансфери за намаляване на бедността, слабият растеж на заплатите и неефективният социален диалог са области от особено значение в някои държави членки. С цел анализиране на резултатите на държавите членки в сравнителна перспектива докладите по държави се основават също на сравнителния анализ на обезщетенията за безработица, активните политики на пазара на труда и на минималния доход.

Докладите по държави, публикувани днес, ще бъдат в основата на специфичните за всяка държава препоръки, които Комисията ще публикува по-късно тази пролет. Тези 27 доклада по държави[3] съдържат преглед на икономическите и социалните тенденции, предизвикателства и възможности за държавите членки. След публикуването на доклада за механизма за предупреждение за 2018 г. бяха проведени няколко задълбочени прегледа в рамките на процедурата при макроикономически дисбаланси и техните заключения са неразделна част от докладите за България, Германия, Ирландия,

[2] Препоръката за еврозоната беше приета от Съвета на 23 януари 2018 г. Тя съдържа обща картина на основните икономически и финансови предизвикателства за еврозоната и нейните държави членки, като по този начин предшества процеса, водещ до публикуването на специфични за всяка държава препоръки за държавите членки от еврозоната.

[3] Такъв доклад не е изготвен за Гърция, за която се прилага програма за подкрепа за стабилност по линия на Европейския механизъм за стабилност.

Испания, Италия, Кипър, Нидерландия, Португалия, Словения, Франция, Хърватия и Швеция. В докладите по държави се съдържа и преглед на напредъка на държавите членки при изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки през годините, като се възприема многогодишна перспектива по подобие на цикъла на европейския семестър, за да се отчете времето, необходимо за цялостното изпълнение на реформи от решаващо значение. Не на последно място в докладите по държави се проследява напредъкът към постигането на целите на стратегията „Европа 2020“.

2. НАПРЕДЪК ПО СПЕЦИФИЧНИТЕ ЗА ВСЯКА ДЪРЖАВА ПРЕПОРЪКИ

Държавите членки продължават да отбелязват напредък при постигането на специфичните за всяка държава препоръки, приети от Съвета в контекста на европейския семестър. Изпълнението на реформите като цяло леко се подобри в сравнение с прегледа, извършен през май 2017 г.[4]Това е окуражаващо и показва, че са били осъществени важни реформи, но и че понякога тяхното изпълнение отнема повече време от предвиденото. От началото на европейския семестър през 2011 г. държавите членки постигнаха поне „известен напредък“ по отношение на повече от две трети от препоръките.

В някои ключови области реформите се изпълняват ефективно. От началото на европейския семестър през 2011 г. държавите членки постигнаха най-голям напредък в областта на финансовите услуги и във фискалната политика и фискалното управление. Това продължава да отразява приоритетното място, което беше отделено на стабилизирането на публичните финанси и на финансовия сектор вследствие на икономическата и финансовата криза. Постигнат бе значителен напредък и по отношение на достъпа до финансиране, законодателството за защита на заетостта и рамките за трудовите договори. Въпреки това по-малък е напредъкът в области като разширяването на данъчната основа или транспорта. В много държави членки напредъкът в преодоляването на важните предизвикателства, свързани с дългосрочната устойчивост на публичните финанси, е бавен, включително при пенсиите. Регулаторните реформи доведоха до подобряване на бизнес средата, особено в онези държави членки, които се нуждаят най-много от тях. Тези реформи имаха за резултат намаляване на административните пречки за създаването на нови предприятия. Въпреки това предприемачеството остава на ниски равнища в много държави членки. Достъпът до банкови кредити и заеми за МСП се подобри, но рисковият капитал все още е недостатъчен в много части на Съюза. Значителен напредък може да бъде отчетен също и в сферата на обществените поръчки. За съжаление темпът на реформите на пазарите на услуги е бавен, по-специално в сферата на бизнес услугите, строителството и недвижимите имоти.

Държавите членки отбелязват напредък при постигането на целите, заложени от тях преди осем години в стратегията „Европа 2020“[5]. Като цяло ЕС се доближава до постигането на своите цели в областта на образованието, енергетиката, климата и заетостта. 14 държави членки вече постигнаха своите национални цели за намаляване на

[4] Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Европейската инвестиционна банка Европейски семестър 2017 г.: Специфични за всяка държава препоръки (COM(2017) 500 final).

[5] Тези цели включват увеличаване на процента на заетост на населението на възраст 20—64 г. до 75 %, увеличаване на инвестициите в НИРД до 3 % от БВП, намаляване с 20 % на емисиите на парникови газове, увеличаване с 20 % на дела на възобновяемите енергийни източници в крайното потребление на енергия и увеличаване на енергийната ефективност с 20 %, намаляване на процента на преждевременно напусналите училище на по-малко от 10 %, увеличаване на дела на населението на възраст 30—34 години със завършено висше образование до 40 % и изваждане на поне 20 милиона души от ситуацията на риск от бедност или социално изключване.

броя на преждевременно напускащите училище и увеличаване на дела от населението, завършило висше образование. 11 държави членки постигнаха своите цели за възобновяемата енергия. Ако се приеме, че настоящата тенденция се запази, ЕС е на път да постигне целта си за равнище на заетост от 75 % през 2020 г., като седем държави членки вече постигнаха своите национални цели. Това е забележително постижение на фона на сериозните последици от кризата за заетостта. При все това броят на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, достигна своя връх през 2012 г. и оттогава намаля до около нивата отпреди кризата. В резултат на това не е вероятно целта за извеждане на 20 милиона души от бедност да бъде постигната през 2020 г. По същия начин ЕС е далеч от целта за инвестиции в размер на 3 % от БВП в НИРД и не трябва да бъдат пестени усилия за нейното навременно постигане[6]. Допълнение 2 съдържа преглед на напредъка по постигането на целите на „Европа 2020“.

ЕС разполага с набор от инструменти за подпомагане на държавите членки при изпълнението на техните реформи. Програмата за подкрепа на структурните реформи (ППСР) предлага практическа техническа подкрепа за всички държави — членки на ЕС, по тяхно искане, за разработването и прилагането на реформи, и по-специално за последващите действия във връзка с препоръките в рамките на европейския семестър[7]. Бюджетът на ЕС, включително средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове, доказаха ролята си на мощен инструмент за подпомагане на инвестициите в сближаването, образованието и обучението, свързаността (транспорт, енергетика и цифрова инфраструктура — също и в контекста на Механизма за свързване на Европа), иновациите, околната среда и подкрепата за МСП. Освен това благодарение на предварителните условия тези фондове имат решаващ принос за подобряване на инвестиционната среда. През 2017 г. Комисията завърши оценката на тяхното изпълнение, като по отношение на малкото случаи на неизпълнение се предприемат последващи действия. Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) играе важна роля за мобилизирането на частни инвестиции, показвайки как бюджетът на ЕС може бързо да отговори на предизвикателствата и да създаде значителен ливъридж[8].

Като част от пакета за задълбочаване на европейския Икономически и паричен съюз, представен на 6 декември 2017 г., Европейската комисия предложи инструмент за осъществяване на реформи, с който има за цел да засили допълнително подкрепата за националните реформи след 2020 г.[9]Тя предложи също пилотна фаза до 2020 г. Комисията възнамерява да представи своите по-подробни идеи за новия инструмент за осъществяване на реформи в рамките на своите предложения за многогодишната финансова рамка след 2020 г.

[6] Референтна година за данните е 2016 г.

[7] Заявките за техническа подкрепа по Програмата за подкрепа на структурните реформи съществено надхвърлиха средствата, предвидени за 2017 г. и 2018 г. По Програмата за подкрепа на структурните реформи за 2017 г. бяха избрани над десет държави членки, които ще получат подкрепа за над 150 проекта. Днес беше прието решение за финансиране за ППСР за 2018 г., съгласно което Службата за подкрепа на структурните реформи ще предостави подкрепа на над двадесет държави членки посредством над 140 проекта в подкрепа на изпълнението на реформи, свързани с европейския семестър или други европейски инициативи на политиката, като например стратегията за единния пазар, цифровия единен пазар, енергийния съюз, съюза на капиталовите пазари и Европейския стълб на социалните права.

[8] Към февруари 2018 г. Европейският фонд за стратегически инвестиции е довел до мобилизиране на инвестиции на обща стойност 264,3 милиарда евро.

[9] Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета и Европейската централна банка, Нови бюджетни инструменти за стабилна еврозона в правната уредба на Съюза (COM(2017) 822).

3. КОРИГИРАНЕ НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ДИСБАЛАНСИ

Процедурата при макроикономически дисбаланси има за цел да се предотврати появата на потенциално вредни макроикономически дисбаланси и, където такива дисбаланси са били установени, да се гарантира, че съответните държави членки предприемат подходящи действия за тяхното коригиране. Вредните макроикономически дисбаланси могат да се отразят неблагоприятно на икономическата стабилност в дадена държава членка, в еврозоната или в Европейския съюз като цяло. Ето защо тяхното навременно и ефективно коригиране е от толкова голямо значение. Задълбочените прегледи предоставят подробен анализ на дисбалансите в държавите членки, като позволяват да бъдат установени оставащите слабости и — в по-широкия контекст на европейския семестър — оставащите пропуски в областта на политиката.

В доклада за механизма за предупреждение за 2018 г. беше установено, че макроикономическите дисбаланси в 12 държави членки налагат задълбочен преглед. За всички тези страни беше констатирано, че през 2017 г. в тях са налице дисбаланси или прекомерни дисбаланси в контекста на процедурата при макроикономически дисбаланси. Тази категоризация бе подкрепена от Съвета в неговите заключения относно доклада за механизма за предупреждение[10]. Както всяка година, в докладите по държави са анализирани макроикономическите промени, коригирането на дисбалансите и напредъкът в отговор на съответните препоръки в областта на политиката[11], като се вземат предвид и трансграничните въздействия.

Структурните реформи, осъществени в рамките на процедурата при макроикономически дисбаланси, бяха в основата на постигнатото балансиране. Настоящата благоприятна икономическа динамика трябва да се използва за енергичното провеждане на тези реформи. Възстановяването може да допринесе за коригирането на дисбалансите по устойчив начин единствено ако реформите в подкрепа на конкурентоспособността, устойчивостта и по-големия потенциал за растеж продължат. Предвид положителните циклични условия, всички държави членки трябва да дадат приоритет на реформите, които подобряват техния потенциал за растеж и институционалната и бизнес средата, премахват пречките пред инвестициите, подпомагат създаването на качествени работни места и намаляват неравенството.

3.1 Балансиране в ЕС и еврозоната

Продължава коригирането на макроикономическите дисбаланси, подкрепено от реформите и икономическата експанзия. Въпреки това все още се наблюдават някои слабости и възникват нови рискове. Напредъкът при преодоляването на външните дисбаланси е неравномерен, като големите дефицити по текущата сметка бяха коригирани, но продължават да са налице постоянни големи излишъци по текущата сметка. В ход е коригиране на натрупаните дисбаланси, което се подпомага от номиналния растеж, макар че напредъкът е неравномерен. Натрупаните нетни външни задължения остават на високо равнище в редица държави. Като се има предвид, че коригирането на натрупаните дисбаланси е бавен процес въпреки неотдавнашните подобрения в потоците, те продължават да бъдат източник на рискове в много държави членки. Главно в държави без установени към момента дисбаланси съществуват признаци за възможно прегряване при цените на жилищата.

[10] Заключения 5542/18 на Съвета от 23 януари 2018 г.

[11] Съгласно член 2 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 „дисбаланс“ означава „всяка тенденция, пораждаща макроикономически промени, които оказват или могат потенциално да окажат неблагоприятно въздействие върху правилното функциониране на икономиката на дадена държава членка, на икономическия и паричен съюз или на Съюза като цяло“.

Излишъкът по текущата сметка за еврозоната като цяло нарасна значително през последните години. Текущата сметка на еврозоната се стабилизира и според прогнозите се очаква да се запази на равнище от около 3 % от БВП до 2019 г. Този голям излишък отразява слабости в съвкупното търсене, включително слаб ръст на заплатите, дължащ се на слабия икономически растеж, който е под своя потенциал от 2009 г. насам. Въпреки това разликата между фактическия и потенциалния БВП в еврозоната се очаква да стане положителна през 2018 г. Икономическото забавяне в еврозоната обаче доведе до равнище на инфлацията, което е под целта, заложена от органите, отговарящи за паричната политика, което отразява също и слабия ръст на заплатите въпреки свиването на пазара на труда. Развитието на излишъка по текущата сметка на еврозоната е свързано и с динамиката на износа от еврозоната, основаваща се на конкурентоспособността на европейските производители и благоприятното световно търсене на европейски стоки и услуги.

Намаляването на задлъжнялостта на частния сектор продължава с неравномерни темпове. Трайно високото равнище на частния дълг в редица страни, често съчетано с голям държавен дълг, пречи на инвестициите и намалява възможностите за устояване на евентуални шокове. По-високият номинален растеж способства във все по-голяма степен за намаляването на съотношенията между дълг и БВП, включително на съотношенията на държавния дълг, а вземането на заеми от домакинствата и нефинансовите предприятия нараства. В повечето държави членки задлъжнялостта на корпоративния сектор намалява по-бързо, отколкото при домакинствата. Някои от страните с високо равнище на дълга намаляват своите задължения по-бавно от страните с ниска задлъжнялост. Освен това в повечето от страните с висока задлъжнялост равнището на държавния дълг едва наскоро започна да намалява.

Положението в банковия сектор се подобри значително, но той продължава да бъде изправен пред предизвикателства. В последно време повечето държави членки станаха свидетели на значителни подобрения в капиталовите съотношения и натрупаните необслужвани кредити също значително намаляват[12]. Рентабилността и пазарната оценка на банките в повечето държави членки също се възстановяват, заедно с кредитните потоци. В няколко държави обаче размерът на натрупаните необслужвани кредити все още продължава да бъде висок, намалявайки възможността за отпускане на заеми, докато ниската рентабилност спъва усилията за обезпечаване и вътрешното генериране на капитал и намалява възможностите за набиране на капитал на пазара.

Темпът на нарастване на цените на жилищата се ускорява в повечето държави членки и е препоръчително да се следи за възможни рискове от прегряване. След корекцията в посока намаляване в периода след кризата, оценките са под предходните пикови равнища, но в някои случаи референтните показатели сочат надценяване. Налице са признаци за възможно прегряване, а динамиката на цените се ускорява във все повече страни, включително в страни, в които не са установени дисбаланси и в които тези рискове не пораждат непосредствена загриженост. Освен това в някои страни социалното въздействие на повишаващите се цени на жилищата поражда загриженост, тъй като то подчертава необходимостта от инвестиции в подходящи социални жилища и друга помощ за жилищно настаняване.

[12] Вж. Съобщение на Комисията: Първи доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити в Европа (COM(2018) 37 final). Общият размер на необслужваните кредити в ЕС все още възлиза на 950 милиарда евро, което е значително над нивата отпреди кризата. Тенденцията обаче е за устойчиво намаляване, а средното съотношение на необслужваните кредити намаля с една трета от 2014 г. насам.

Заетостта в Европа продължава да нараства с равномерни темпове, макар че в някои държави членки все още е налице известна уязвимост. Пазарите на труда продължават да бележат подобрения. Въпреки че намалява като цяло, в някои страни безработицата продължава да бъде висока, особено сред младите хора и дълготрайно безработните лица. Недостатъчното използване на работната сила намалява, но остава на значително равнище дори в страни с ниска безработица. Промените в трудовите възнаграждения остават слаби в повечето страни и сектори. Рискът от изпадане в бедност като цяло намалява, но в някои страни продължава да е висок.

3.2 Прилагане на процедурата при макроикономически дисбаланси

Комисията извърши преглед на икономическите промени и мерките на политиката, предприети от всички страни, в които са налице дисбаланси или прекомерни дисбаланси, в рамките на специално наблюдение. Съветът изрази подкрепата си за заключенията в докладите от специалното наблюдение. Обхватът и форматът на задълбочените прегледи и категоризацията на дисбалансите в рамките на процедурата при макроикономически дисбаланси се запазиха стабилни.

Броят на държавите членки, в които беше установено наличие на дисбаланси или на прекомерни дисбаланси, намалява. През 2017 г. в шест държави членки бяха установени дисбаланси и в други шест — прекомерни дисбаланси. За тези дванадесет държави членки и през 2018 г. беше извършен допълнителен анализ. Задълбочените прегледи показват, че в една държава членка няма дисбаланси, осем са изправени пред дисбаланси и в три се наблюдават прекомерни дисбаланси. В допълнение 3 са обобщени констатациите от задълбочените прегледи по държави членки[13].

Таблица 1: Резултати от задълбочените прегледи в периода 2017—2018 г.

	Резултати от задълбочените прегледи през 2017 г.	Резултати от задълбочените прегледи през 2018 г.
Липса на дисбаланси	FI	SI
Дисбаланси	DE, IE, ES, NL, SI, SE	BG, DE, IE, ES, FR, NL, PT, SE
Прекомерни дисбаланси	BG, FR, HR, IT, PT, CY	CY, HR, IT

Задълбочените прегледи сочат, че рисковете в няколко страни намаляват, което предполага преразглеждане на тяхната съответна категоризация в контекста на процедурата при прекомерни дисбаланси.

- По отношение на **Словения**, за която през 2017 г. беше установено наличието на дисбаланси, се констатира, че вече ***не са налице дисбаланси***. Рисковете за стабилността намаляха до по-ниски нива и напредъкът по отношение на изпълнението на препоръките в областта на политиката през последните няколко години като цяло е задоволителен и продължава.
- За **Франция**, за която през 2017 г. бяха установени прекомерни дисбаланси, се констатира, че са налице ***дисбаланси***. Икономическите промени и засилените

[13] За Гърция следенето на дисбалансите и мониторингът на корективните мерки се извършват в контекста на програма по ЕМС за подкрепа на стабилността.

действия на политиката допринесоха за постепенно коригиране на съществуващите предизвикателства, което доведе от преразглеждане на категоризацията към намален риск.

- За **България**, за която през 2017 г. бяха констатирани прекомерни дисбаланси, сега се констатира наличието на ***дисбаланси***, благодарение на действията на политиката и благоприятната макроикономическа среда, които намаляват дисбалансите, и по-специално външните дисбаланси. Необходими са допълнителни усилия, за да се постигне устойчива корекция на дисбалансите. Комисията ще следи внимателно ангажиментите на политиката, по-специално следващата национална програма за реформи (НПР), и развитието на дисбалансите в рамките на специалното наблюдение.

- В **Португалия**, където през 2017 г. бяха констатирани прекомерни дисбаланси, са налице ***дисбаланси***, тъй като действията на политиката и благоприятните макроикономически и финансови условия намаляват баланса на рисковете по отношение на дълга на публичния и частния сектор, както и на външния дълг. По-специално равнището на безработицата намаля значително и понастоящем е на нива отпреди кризата. Необходими са допълнителни усилия, за да се постигне устойчива корекция на дисбалансите. Комисията ще следи внимателно ангажиментите на политиката, по-специално следващата национална програма за реформи (НПР), и развитието на дисбалансите в рамките на специалното наблюдение.

Развитията в останалите страни, за които бяха извършени задълбочени прегледи, като цяло са положителни.

- В Германия, Ирландия, Испания, Нидерландия и Швеция, както и през 2017 г., е установено наличие на ***дисбаланси,*** Благоприятната макроикономическа среда в **Ирландия** и **Испания** допринася за намаляването на натрупаните дисбаланси, макар че в Испания напредъкът в областта на политиката в последно време е скромен и неравномерен. В **Нидерландия** органите поеха твърди ангажименти да се справят с дисбалансите, но те все още предстои да бъдат изпълнени. В **Германия** напредъкът при коригирането на дисбалансите е ограничен. Макар публичните и частните инвестиции в страната да нарастват, все още има потенциал за подобряване на техните равнища. В **Швеция** напредъкът също е ограничен въпреки първи признаци, че ръстът в цените на жилищата може да започва да отслабва.

- Както и през 2017 г., в Кипър, Хърватия и Италия отново се констатира наличието на ***прекомерни дисбаланси***. В **Хърватия** и **Италия** дисбалансите намаляват, подпомагани от съчетание от реформи, благоприятни икономически условия и намаляване на рисковете в банковия сектор. Необходимо е обаче по-решително прилагане на политиката, по-специално в Хърватия. В **Кипър** не са отбелязани осезаеми подобрения, като изпълнението на политиката също е много ограничено.

4. ПОЛИТИКИ НА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Сегашната икономическа ситуация отразява ползите от реформите, предприети в близкото минало, и предоставя възможност за предприемане на необходимите реформи. Ползите от структурните реформи в държавите членки през последните години са осезаеми в цяла Европа. Размерът на тези ползи — за намаляване на безработицата, повишаване на доходите и възобновяване на сближаването — отразява различията в неотдавна предприетите реформи. Един допълнителен тласък за реформа на икономиките, публичните администрации и социалните системи ще спомогне за

подобряване на устойчивостта на икономиките и обществата на Европа и за устояване на макроикономически сътресения в бъдеще. Адаптирането към продължаващите структурни промени ще спомогне за намаляване на разликите в производителността и ще подобри резултатите в социалната сфера. Реформите ще помогнат също така на нашите икономики да запазят сегашната експанзия, като бъдат премахнати ограниченията по отношение на предлагането. Сегашните благоприятни икономически перспективи не трябва да дават повод за успокоение.

Може да отнеме време докато ползите от реформите бъдат усетени в пълна степен, но опитът сочи, че реформите работят и че днешните благоприятни условия осигуряват правилната среда. Голяма част от реформите не са свързани със значителни финансови разходи. Поддържането на ниски краткосрочни икономически разходи и тяхното справедливо разпределяне може да укрепи тяхната ефективност и обществената подкрепа. Това прави необходимо също така внимателното определяне на последователността и формата на мерките. Така например е възможно някои реформи на трудовия и продуктовия пазар да са свързани с краткосрочни разходи, а ползите от тях да са в дългосрочен план. Освен това обикновено те засилват взаимното си въздействие. В допълнение те могат да бъдат подпомогнати от реформи, които подобряват качеството и структурата на публичните финанси, а в някои държави членки — като бъде използвано наличното фискално пространство. Като цяло политическата цена на провеждането на реформи е по-ниска при благоприятна икономическа конюнктура. Това е още една сериозна причина да не се пропуска възможността, която предоставя сегашната икономическа ситуация.

Реформите изискват добра подготовка и адекватен административен и технически капацитет. Реформите с цел подобряване на административния капацитет, ефективност и качество са двигател на реформи. Реформите на публичната администрация са свързани с ограничени краткосрочни разходи и могат да бъдат ефективни във всеки момент от икономическия цикъл. От своя страна, те могат да подпомогнат други добре замислени реформи, като окажат влияние върху равнището на доверието и в краткосрочен план. Добрата подготовка от страна на една добре работеща администрация прави по-лесно осъзнаването на ползите от реформите, достигането до обща позиция при наличието на различаващи се интереси на заинтересованите страни и съсредоточаването върху общото благо. Навременното изпълнение на някои реформи може да зависи от наличието на подходящи правни и технически (например ИТ) условия. Резултатите от реформите трябва да бъдат постижими и измерими, както и подробно описани, наблюдавани и оповестявани. Програмата за подкрепа на структурните реформи на Комисията предоставя значителна техническа подкрепа на държавите членки за осигуряване на подходяща основа за успешни реформи (вж. раздел 2).

Участието на заинтересованите страни на национално равнище, включително на социалните партньори, е от основно значение за провеждането на успешни и устойчиви реформи. Ангажираността на заинтересованите страни с реформите подобрява изгледите за тяхното провеждане и спомага за постигането на необходимите резултати, също така и по отношение на справедливостта. Държавите членки предприеха стъпки за по-доброто включване на социалните партньори в разработването и изпълнението на реформите, макар че в тази област могат да бъдат положени повече усилия. Естония, Латвия, Литва и Словакия ползваха подкрепа от Европейския социален фонд за укрепване на капацитета на социалните партньори да допринасят за разработването на ключови реформи. Френското правителство прикани социалните партньори да договорят реформа на системата за осигуряване за безработица. Италианските социални партньори подписаха ново споразумение за представителността

на профсъюзите. В Дания тристранно споразумение относно образованието и обучението за възрастни има за цел да подобри повишаването на квалификациите. В Португалия след публикуването на Зелена книга за трудовите правоотношения правителството започна дискусии със социалните партньори относно мерки срещу сегментацията на пазара на труда. В Нидерландия социалните партньори са тясно ангажирани с реформата на пенсионната система. В някои държави членки организациите на гражданското общество са включени и в процеса на разработването на реформите.

4.1 Отговорни фискални политики, ефективно и справедливо данъчно облагане, финансова стабилност

В целия ЕС публичният дефицит и дълг продължиха да намаляват, предимно на фона на ускоряването на растежа и ниските лихвени проценти. В контекста на все по-добрите икономически перспективи Комисията очаква номиналното салдо на сектор „Държавно управление“ в ЕС да се подобри допълнително, с последващо намаляване на отношението на дълга към БВП в почти всички държави членки през следващите години. Настоящата благоприятна икономическа среда предоставя възможност за натрупване на фискални буфери, необходими за засилване на устойчивостта на сътресения.

Фискалното управление се подобри в редица държави членки; продължаващите подобрения ще допринесат за повишаване на устойчивостта и предсказуемостта на публичните финанси. България наскоро измени своя Закон за публичните финанси (ЗПФ) с цел постигане на пълно съответствие с изискванията на ЕС. В Чешката република нов закон за фискалната отговорност значително укрепи фискалното управление. Литва усъвършенства прилагането на своите национални правила за разходите, както и отчетността, с цел спазване на фискалните цели. Малта въвежда принципа на текущо начисляване във всички държавни служби. Във всички държави членки има независими фискални съвети, с изключение на Полша и Чешката република, където предстои парламентарното одобряване на членовете на тези съвети. Въпреки това остават някои предизвикателства пред националното фискално управление. Финансовата автономност на независимите фискални институции би могла да бъде подобрена в някои държави членки. В държавите членки с федерални конституционни структури е необходима по-добра координация на фискалното планиране между различните нива на управление.

Стриктното осъществяване на прегледите на разходите допринася за ефективното изразходване на парите на данъкоплатците. Прегледите на разходите имат потенциал да подобрят резултатите от публичната политика и от разпределянето на публично финансиране за приоритетите на политиката, като същевременно запазват фискалната отговорност. Такива прегледи са в ход в много държави членки[14]. Така например Испания възложи на своята независима фискална институция AIReF да извърши преглед на различните нива на управление. Извън еврозоната също бяха предприети някои инициативи, например в България се прави преглед на разходите, насочен към разходите за поддръжка и за персонал в няколко министерства и общини.

Както публичните, така и частните инвестиции трябва да бъдат защитени с цел повишаване на потенциала за растеж в еврозоната. При публичните разходи това може да се постигне чрез подходящ бюджетен състав и чрез подобряване на качеството на публичните финанси. Някои държави членки приеха многогодишни планове за увеличаване на разходите за публични инвестиции. Франция прие Разширен план за

[14] Източник: Бележка на Комисията от юни 2017 г. до Еврогрупата въз основа на проучване на еврозоната, http://www.consilium.europa.eu/media/23582/eg-15-june-2017_note-on-spending-reviews.pdf.

инвестиции за 2018—2022 г. (Grand plan d'investissement 2018-2022) с цел подготовка на икономиката за бъдещи предизвикателства. Ирландия доразработи своя План за капиталови инвестиции за 2018—2021 г. за справяне с недостатъците в инфраструктурата, които са резултат от намаляването на публичните инвестиции в периода след кризата в области като жилищното настаняване, транспорта и водната инфраструктура. Германия постигна напредък в преодоляването на ограниченията по отношение на капацитета и планирането на инфраструктурните инвестиции в специфични сектори, като например транспорта. Следва да продължат усилията за мобилизиране на частни инвестиции, включително чрез публично-частни партньорства.

Необходими са реформи в здравната и пенсионната система за запазване на тяхната устойчивост, достъпност и качество, като същевременно се осигури тяхната адекватност. Поради по-бързото увеличаване на населението на възраст над 60 и технологичния напредък в областта на здравеопазването, здравните грижи и пенсиите са сред най-големите и най-бързоразвиващи се сектори на публичните разходи. Неофициалните плащания за получаване на диференцирано лечение и достъп до здравни грижи все още са проблем в някои държави членки и имат сериозни отрицателни последици за всеобщия достъп до здравеопазване и устойчивостта на здравеопазването. През последните години повечето държави членки предприеха действия в областта на пенсионното осигуряване и здравното обслужване, но напредъкът на годишна база изглежда по-скоро слаб. Наскоро Словакия подобри разходната ефективност на здравната система, включително чрез осъществяване на проекта за икономическа ефективност, който изглежда генерира някои положителни, осезаеми промени, водещи до икономии. Дания прие нови мерки за демотивиране на използването на схемата за ранно пенсиониране с цел отлагане на пенсионирането, а Литва и Португалия предприеха реформи за ограничаване на отрицателните въздействия на някои аспекти на пенсионните им системи върху дългосрочната фискална устойчивост. Тези добри практики трябва да бъдат следвани в по-широк план за поддържане на устойчивостта на публичните финанси и по този начин за гарантиране на здравното и пенсионното осигуряване на гражданите, включително в интерес на справедливостта между поколенията.

Справедливите и благоприятстващи растежа данъчни системи могат да допринесат за подпомагане на частните инвестиции и за подобряване на бизнес средата, за насърчаване на заетостта, намаляване на неравенствата и постигане на екологично устойчива икономика. Белгия постепенно прилага изместване на данъчното облагане от работните заплати. Във Франция данъчният кредит за заетост и конкурентоспособност ще бъде преобразуван в постоянни намаления на социалноосигурителните вноски за работодателите, които ще бъдат придружени от допълнително намаление за най-ниските заплати. Латвия и Унгария намалиха леко своята относително висока данъчна тежест за работещите с ниски доходи. В Швеция данъчните мерки подкрепят по-зелената, по-устойчива икономика.

Агресивното данъчно планиране е свързано със значителни загуби за европейските данъкоплатци; транспонирането на законодателството на ЕС ще спомогне за ограничаването на подобни практики. Загубите на приходи от прехвърлянето на печалбите само в ЕС се оценяват на 50—70 млрд. евро. Агресивното данъчно планиране нарушава равнопоставеността между предприятията и несправедливо отклонява ресурси от разходните цели на правителствата. Данъчните злоупотреби могат да бъдат овладяни чрез укрепване на националното данъчно законодателство, повишаване на прозрачността и сътрудничество между правителства. Белгия, Кипър, Малта и Нидерландия изменят някои аспекти на своите данъчни системи, довели до улесняване на агресивното данъчно

планиране. В Ирландия препоръките на независим преглед на кодекса за корпоративния данък са представени за обществена консултация. До края на 2018 г. държавите членки трябва да транспонират разпоредбите на Директивата срещу избягването на данъци (ATAD) в своето национално законодателство.

Предприетите мерки за укрепване на банковия сектор и за справяне с високото равнище на необслужваните кредити дават резултат и трябва да бъдат допълнително засилени. През юли 2017 г. Съветът прие план за действие на ЕС за намаляване на равнището на необслужваните кредити в банковия сектор и за предотвратяване на появата им в бъдеще[15]. Мерките за банков надзор, реформата на нормативната уредба за обявяване в несъстоятелност и за събиране на дългове, развитието на вторични пазари за необслужвани активи, както и преструктурирането на банковия сектор трябва активно да продължат, за да се подобри рентабилността на банките, трансмисията на паричната политика и финансирането на икономическата дейност. Усилията на Италия, включително създаването на схема за секюритизация за необслужвани кредити, дават резултат. Словенската национална банка прие набор от инструменти за предотвратяване, установяване и управление на необслужваните кредити. Ирландия и Хърватия също насърчиха изчистването на необслужваните кредити, например чрез изменения в данъчните правила. Въпреки това в някои държави членки равнището на необслужваните кредити продължава да е високо и потиска рентабилността, особено на по-малките банки.

4.2 Устойчиви и приобщаващи пазари на труда, образователни системи и социални политики

Независимо че заетостта в Европа понастоящем е на най-високото си равнище, а бедността и социалното изключване започнаха да намаляват, все още има значителни предизвикателства. Безработицата и броят на хората в риск от бедност са все още твърде големи, което е израз на факта, че възстановяването още не достига до всички части на обществото и икономиката. Освен че трябва да преодолеят наследените от миналото недостатъци, пазарите на труда и социалните и образователните системи трябва да се адаптират, за да посрещнат предизвикателствата на глобализацията и технологичния напредък.

Устойчивите и приобщаващи системи за социална закрила са от централно значение за смекчаване на въздействието от икономическите сътресения. В съответствие с принципите, определени в Европейския стълб на социалните права, всички работници трябва да имат достъп до социална закрила, независимо от вида и продължителността на тяхното трудово правоотношение. Въпреки това повишаването на трудовата мобилност и новите форми на заетост са тенденции, които системите за социална закрила не следват с лекота. Дания, Франция, Италия, Полша и Португалия започнаха реформи в тази област, като например разширяване на обхвата на социалните права и обезщетенията за безработица за хората с нестандартна и самостоятелната заетост. В Португалия това включва планове, които засилват капацитета на социалните обезщетения да стимулират активизирането на бенефициерите, например чрез подобряване на сътрудничеството между службите по заетостта и социалните служби. Белгия предоставя допълнителна подкрепа за натрупване на пенсионни права от самостоятелно заетите лица, както и намаление на границата за осигурителната вноска за самостоятелно заетите лица в началото на тяхната дейност. В Швеция, в допълнение към

[15] Вж. Заключения на Съвета относно План за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа от 11.7.2017 г. и Съобщение на Комисията: Първи доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити в Европа, COM(2018) 37 final.

задължителното осигуряване срещу безработица, самостоятелно заетите лица могат да изберат да сключат допълнителна осигуровка, субсидирана от държавата. Франция обяви реформа на системата за обезщетения за безработица, за да насърчи предприятията да използват по-дългосрочни трудови договори.

Каре 1: Устойчиви, адекватни и ефективни мрежи за социална сигурност в Европа

В европейския стълб на социалните права няколко принципа, а именно принципи 12 и 14[16], подчертават значението на адекватната социална закрила. Адекватната социална закрила, включително пенсиите за старост, здравеопазването, обезщетенията за безработица и социалното подпомагане, са от решаващо значение за смекчаване на трудностите, които изпитват лицата и семействата, изправени пред загуба на работата или други проблеми. В свят на бързи трансформации, дължащи се на застаряването на населението, технологиите и глобализацията, е особено важно да се оказва подкрепа на хората в периоди на професионално преориентиране, за да могат да използват пълноценно възможностите и да се справят с предизвикателствата, които създава бързо променящата се икономика. В по-широк мащаб адекватната и ефективна социална защита е от съществено значение за процъфтяващата икономика и добре функциониращите пазари на труда, които създават качествени работни места и устойчив растеж. Дългосрочната фискална устойчивост на системите за социална закрила може да се гарантира само ако присъщото за социалната закрила споделяне на риска е широко разпространено.

Много държави членки модернизират своите системи за социална закрила, като подобряват обхвата и адекватността на обезщетенията и услугите, по-специално за работниците с нестандартни форми на заетост, и активно насърчават участието на пазара на труда. Миналата година няколко държави членки, като например Италия, Дания, Латвия, Португалия и Франция, разшириха своите системи за социална закрила, за да включват и самостоятелно заетите лица. Държавите членки също така предприемат действия, за да подкрепят по-активно участието на пазара на труда, често с акцент върху конкретни групи от населението. Словакия изпълнява амбициозен план за действие в подкрепа на дългосрочно безработните лица с цел предоставяне на специализирани услуги. В Испания беше създадена мрежа за социално приобщаване като инструмент за координация между социалните служби и службите по заетостта.

Въпреки това в глобален мащаб е необходим по-широкообхватен и съгласуван подход, за да се преодолеят общите предизвикателства, пред които са изправени държавите членки. Значителният брой работни места, създадени през последните години, вече допринесе за това. Въпреки че заетостта остава най-добрата гаранция срещу бедността, близо 10 % от работещите попадат в графата „бедност сред работещите“. Този дял бавно се увеличава в контекста на променящите се пазари на труда.

[16] Всеки човек, който не разполага с достатъчно средства, има право на подходящи обезщетения за минимален доход, гарантиращи достоен живот на всички етапи от живота, както и ефективен достъп до стоки и услуги за подкрепа. За лицата, които могат да полагат труд, обезщетенията за минимален доход следва да бъдат съчетани със стимули за (повторно) интегриране на пазара на труда.

Накрая, но не на последно място, дълбочината и продължителността на бедността се увеличават в някои държави членки, което разкрива пропуски в планирането и изпълнението на социалната закрила. Италия, например, въведе универсална схема за подпомагане на минималните доходи през март 2017 г., а допълнителни ресурси бяха структурно разпределени със Закона за бюджета за 2018 г. Португалия въведе важни изменения в схемата за минималния доход, за да засили своя капацитет за интегриране и защита на лицата, живеещи в бедност, без дискриминация по националност. Въпреки това, макар социалното подпомагане да е необходимо, за да се гарантира, че всеки човек, който не разполага с достатъчно средства, може да живее достоен живот, то следва да се използва само в краен случай за осигуряване на възможности и оказване на подкрепа на хората да се върнат към активна роля в обществото. Подобряването на данъчните и осигурителните системи, насърчаването на равните възможности за образование и обучение, осигуряването на достъп до качествени социални услуги и здравеопазване и поощряването на равенството между половете могат да допринесат за намаляване на неравенствата и бедността и да предотвратят предаването им от едно поколение на друго.

Появата на нови форми на труд изисква адаптиране на институциите на пазара на труда. Нуждата от гъвкавост за приспособяване към променящото се търсене на работна сила трябва да се балансира с необходимостта от сигурност на работещите и техните семейства, така че да се избегне сегментацията на пазара на труда. Например Литва въведе цялостна реформа на Кодекса на труда, целяща рационализиране на правилата за прекратяване на трудовото правоотношение, като същевременно се намалява максималната продължителност на срочните трудови договори, увеличават се обезщетенията за безработица и се насърчава колективното договаряне.

Застаряването на населението води до спад в предлагането на работна ръка, което оказва натиск върху активното население, за да се гарантира устойчивостта и адекватността на пенсионните системи. През следващите няколко години ще се пенсионират големи групи от населението. В тази перспектива повишаването на участието на пазара на труда и производителността на труда е от решаващо значение. Съществуват значителни възможности за увеличаване на равнището на заетост на жените, по-възрастните работници, нискоквалифицираните работници, хората с увреждания и хората с мигрантски произход. Наемането на хора от тези групи трябва да бъде улеснено, включително чрез намаляване на демотивиращите фактори за започване на работа, осигуряване на адаптирано образование и обучение, позволяване на гъвкаво работно време и осигуряване на достъпно и качествено здравеопазване, грижи за деца и други услуги за полагане на грижи. Мерки за насърчаване на гъвкаво работно време или за достъп до услуги за полагане на грижи бяха предприети от държави като Чешката република, Люксембург, Румъния и Словакия. Германия и Австрия насърчават по-дългия трудов живот, като позволяват гъвкав преход на по-възрастните работници към пенсиониране. Редица държави предприеха мерки за насърчаване на интеграцията на пазара на труда на хората с мигрантски произход, включително Германия, Дания, Финландия и Швеция.

Уменията на работниците следва да бъдат актуализирани спрямо потребностите на пазара на труда през целия им професионален живот. В няколко държави членки основните умения на младите европейци се влошават, а достъпът до образование често е неравнопоставен. Образователните системи трябва да бъдат допълнително модернизирани и по-отворени за необлагодетелстваните групи, за да възпитават активни граждани, които могат да извлекат максимална полза от своя трудов живот. Те също трябва да бъдат съобразени с нуждите на пазара на труда. Необходимо е да бъдат

положени повсеместни усилия за модернизиране на образователните системи на всички нива с цел предоставяне на перспективи за младите и по-възрастните хора. Заедно с постоянното повишаване на квалификацията и преквалификацията, това ще възпрепятства появата на недостиг на умения и несъответствията, които са в ущърб особено на малките и средните предприятия. Някои държави членки започнаха работа по това предизвикателство. В Ирландия публичните разходи за образование се върнаха към равнищата си отпреди кризата и образователната система е в процес на укрепване. В Дания широките реформи в образованието са насочени към подобряване на учебните резултати и повишаване на академичните стандарти. Хърватия стартира пилотна схема за цифровата трансформация на училищата. В допълнение към предишни мерки, предприети през последните години, наскоро Португалия въведе програма за подобряване на уменията и квалификациите на възрастното население.

Каре 2: Създаване на възможности за работниците чрез по-добри умения в Европа

В европейския стълб на социалните права няколко принципа, и по-специално принцип 1[17], подчертават значението на достъпа до образование, обучение и обучение през целия живот. Европа силно зависи от уменията на своята работна сила. Образованието и обучението са двигатели на растежа, заетостта и устойчивостта. Европа е на път да постигне целите за 2020 г. относно преждевременното напускане на училище и завършването на висше образование, като държавите членки предприемат действия за модернизиране на своите системи на образование и обучение с цел справяне със слабите основни умения, подобряване на съответствието с пазара на труда на професионалното образование и обучение и висшето образование, разширяване и повишаване на качеството на професионалните стажове и признаване на уменията, придобити извън официалната система. В съответствие с Препоръката на Съвета относно повишаване на уменията, от държавите членки се очаква да очертаят подходящи мерки до средата на 2018 г.; Комисията предлага това да бъде осъществено като част от националните програми за реформи, които предстоят през тази пролет, и ще направи преглед в рамките на съществуващите процедури за докладване[18].

Остават обаче множество предизвикателства. Работодателите изпитват трудности при намирането на хора с необходимите умения. Лицата със слаби умения или с ниска квалификация са изложени на риск от безработица, бедност, по-лошо здраве, социално изключване и изключване от демократично участие. Само 50 % от тях са заети спрямо 80 % при висококвалифицираните лица, което се отразява неблагоприятно върху за предлагането на работна ръка и за производителността на труда. Неблагоприятната социално-икономическа среда е най-важният фактор, свързан със слабите образователни постижения. Технологичната промяна и застаряването на населението изискват инвестиции в преквалификацията и повишаването на квалификацията, но само един от десет възрастни използва възможностите за учене, а много от тях не развиват необходимите умения, за да се възползват от цифровата трансформация. Поради това първият принцип на европейския стълб на социалните права насърчава достъпа до висококачествено образование и обучение в перспективата на ученето през целия живот, за да могат хората да участват пълноценно в обществото.

[17] Всеки има право на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот, за да поддържа и придобива умения, които му дават възможност да участва пълноценно в обществото и успешно да осъществява преходи на пазара на труда.

[18] Препоръка на Съвета от 19 декември 2016 г. относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните (ОВ C 484, 24.12.2016 г.)

Пълното прилагане на Новата програма за умения, започнала през 2016 г., е от ключово значение за изпълнението на този принцип. Тя съдържа десет действия за справяне с основните предизвикателства чрез насърчаване на придобиването на основни умения от нискоквалифицираните възрастни лица (инициатива „Пътища за повишаване на уменията“), стимулиране на инвестициите в цифровите умения (национални коалиции за умения и работни места в областта на цифровите технологии), намаляване на несъответствието между преподаваните умения и уменията, необходими на сектора на услугите и производствените индустрии (Подробен план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията), подобряване на прозрачността на уменията и квалификациите (Европейска квалификационна рамка, Европас), модернизиране на професионалното образование и обучение и същевременно повишаване на тяхната привлекателност, както и справяне с „изтичането на мозъци“ в целия ЕС и засилване на ключовите компетентности на европейските граждани. Комисията ще продължи сътрудничеството с ОИСР през 2018 г. в подкрепа на стратегии за придобиване на умения в съответните държави членки и по отношение на различните действия, съсредоточени върху професионалното образование и обучение, с оглед на конкретни нужди от умения на пазара на труда. През ноември 2017 г. Комисията уточни перспективата за европейско пространство за образование, в рамките на което засиленото трансгранично сътрудничество и засилената мобилност ще спомогнат за подобряване на качеството на преподаването и ученето, за повишаване на уменията на младите хора и за подобряване на тяхната пригодност за заетост. На 17 януари 2018 г. Комисията също така представи план за действие за цифрово образование.

4.3 Качествени инвестиции, повишена производителност на труда, конкурентоспособност

Благоприятните условия за финансиране и по-положителните икономически нагласи, дължащи се отчасти на премахването на пречките пред инвестициите, доведоха до увеличаване на инвестициите. В последно време условията за инвестиране се подобриха, което се изразява в намаляване на несигурността, спад на корпоративната задлъжнялост, благоприятни условия за финансиране и по-добра перспектива за съвкупното търсене. В същото време общите инвестиции, и по-специално публичните инвестиции, все още представляват относително малък дял от БВП. Инвестициите в нематериални активи се увеличават, като тръгват от ниско начално равнище.

В ход е премахването на структурните пречки пред инвестициите в съответствие с Плана за инвестиции за Европа. „Третият стълб“ на Плана за инвестиции за Европа насърчава премахването на пречките пред инвестициите и установяването на по-добра регулаторна предвидимост, така че Европа да остане привлекателна за инвестиции. За да се увеличи конкурентоспособността на европейските икономики, от основно значение е засилването на реформите на продуктовия пазар и реформите за насърчаване на иновациите. Високите разходи на регулаторната и административната тежест ограничават бизнес средата, въпреки че в последно време бяха облекчени. Институционалните недостатъци, които следва да бъдат премахнати, включват липсата на ефективност в публичната администрация, регулаторните тежести, корупцията, както и предизвикателствата пред принципите на правовата държава и ефективността на съдебните системи. Конкуренцията в сектора на услугите продължава да се подобрява, което прави възможно използването на предимствата на цифровизацията, повишава ефективността на веригите на стойността, осигурява по-голям избор и по-ниски цени. Финландия, в частност, отбеляза значителен напредък по отношение на подобряването на регулаторната рамка и намаляването на административната тежест с цел засилване на

конкуренцията в сектора на услугите, включително постигна напредък по нормативната уредба относно доставчиците на услуги в икономиката на сътрудничеството. В Словакия бе приет пакет от мерки за подобряване на бизнес средата и насърчаване на инвестициите и тези мерки ще бъдат приложени до 2019 г., а Франция предприе действия чрез намаляване на високата данъчна тежест върху дружествата.

Слабостите в административния капацитет засилват недостатъците на бизнес средата. Нормативната уредба за обществените поръчки се подобрява в Испания, Унгария и Румъния. Португалия прие мерки за подобряване на функционирането и ефикасността на производството по несъстоятелност и данъчното производство. Кипър и Чешката република отбелязват напредък при внедряването на услуги за електронно управление, а Словения прие правила, които се очаква да ускорят процедурата за кандидатстване за строителни работи и да осигурят по-голяма правна сигурност за инвеститорите, като по този начин се осигуряват повече стимули за инвестиране.

Корупцията продължава да бъде пречка за растежа в някои части на Европа, като създава несигурност за предприятията, забавя административните процедури и налага допълнителни разходи за обществото и икономиката. 37 % от дружествата в ЕС посочват корупцията като проблем при развиване на бизнес дейности, като проблемът е особено изострен в някои държави членки[19]. На национално равнище са предприети някои действия за справяне с тези предизвикателства. Италия положи усилия за подобряване на публичната си администрация и прие важни законодателни актове срещу корупцията. Испания също отбеляза напредък в прилагането на рамката за прозрачност и борба с корупцията. Ново законодателство относно защитата на лицата, подаващи сигнали за нередности, бе прието в Литва и Италия и понастоящем се разглежда в няколко държави членки.

Достъпът до финансиране, особено за малките и средните предприятия, постепенно се подобрява навсякъде в Европа. Финансирането, различно от банковото финансиране, играе важна роля за стартиращите предприятия и за разрастването на успешните предприятия. Финансирането на рисков капитал и финансирането за разрастване все още са в начален стадий в по-малките държави, както и извън финансовите центрове в големите държави. Действията, предприети от Португалия за подобряване на достъпа до капитал, като например въвеждането на нови финансови инструменти, служат като добър пример за подкрепа за тези усилия. По същия начин Словения предлага нови финансови мерки за МСП, за да се подобри техният достъп до алтернативни източници на финансиране. Кипър прилага плана за действие за растеж, в това число рамката за привличане и улесняване на широкомащабни инвестиции.

Положителните примери в подкрепа на растежа на производителността трябва да бъдат следвани. Насърчителните мерки, предприети в държавите членки, отговарят на предизвикателствата, които са, поне до известна степен, специфични за всяка държава. Люксембург засили диверсификацията на своята икономика, включително чрез премахване на пречките пред инвестициите и иновациите. В Белгия множество дейности поощряват инвестициите в създаването на интелектуален капитал, по-специално с мерки за повишаване на възприемането на цифровите технологии и разпространението на иновациите. Испания предприе първи стъпки за подобряване на

[19] Всички държави членки са обект на текуща оценка на тяхната обща политика и усилия за борба с корупцията. Комисията анализира основните предизвикателства в докладите по държави за няколко държави членки, в които са налице особено значителни рискове и пропуски, които действат като пречки за инвестициите, ефективното разпределение на ресурсите, икономическите резултати и растежа.

управлението на системата си за научни изследвания и иновации. Дания въведе програма за увеличаване на производителността и подобряване на бизнес средата, а Полша и Латвия въведоха данъчни облекчения за насърчаване на инвестициите. В Германия мрежа от центрове по компетентност подкрепя цифровизацията на малките и средните предприятия, а „цифрови центрове“ улесняват сътрудничеството между стартиращите предприятия, МСП, промишлеността, науката и администрацията. В подкрепа на екосистемата за стартиращи предприятия естонското правителство въведе нова визова програма за предприемачи извън ЕС, които желаят да основат своето стартиращо предприятие в страната. В Нидерландия чрез поредица мерки се насърчава въвеждането на кръговата икономика, включително чрез обществени поръчки.

5. СЛЕДВАЩИ СТЪПКИ

Европейският семестър предоставя възможност за провеждане на постоянен диалог между Комисията, държавите членки, социалните партньори и други заинтересовани страни на всички равнища през цялата година. Публикуваните днес доклади по държави се основават на задълбочен обмен с правителствата, националните органи и заинтересованите страни както на техническо, така и на политическо равнище, включително двустранни срещи на високо равнище, проведени през декември 2017 г. Констатациите на тези доклади ще бъдат представени в представителствата на Комисията в столиците на държавите членки и ще бъдат последвани от двустранни срещи. Заместник-председателите и членовете на Комисията ще посетят държавите членки, за да потърсят мнението на социалните партньори, парламентите, правителствата и другите заинтересовани страни относно анализа в докладите по държави. Комисията ще обсъди обобщените констатации от докладите по държави с Европейския парламент.

Следващата стъпка е държавите членки, в контекста на установените проблеми, да представят своите икономически и социални приоритети в националните си програми за реформи до средата на април. За да се осигури адекватен и устойчив отговор на предизвикателствата, Комисията препоръчва тези програми да бъдат изготвени с подкрепата на всички ключови заинтересовани страни, като например социалните партньори, регионалните и местните органи и организациите на гражданското общество, по целесъобразност.

ДОПЪЛНЕНИЕ 1 — ИНТЕГРИРАНО НАБЛЮДЕНИЕ НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ФИСКАЛНИТЕ ДИСБАЛАНСИ

	Процедура при макроикономически дисбаланси (ПМД)[20]	Пакт за стабилност и растеж (СБЦ: средносрочна бюджетна цел/ППД: процедура при прекомерен дефицит)	Коментари
AT		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга[21]	
BE		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	
BG	Дисбаланси	Превантивна част Преизпълнение на СБЦ	
CY	Прекомерни дисбаланси	Превантивна част Постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
CZ		Превантивна част Преизпълнение на СБЦ	
DE	Дисбаланси	Превантивна част Преизпълнение на СБЦ; предмет на правилото за дълга	
DK		Превантивна част Постигната СБЦ	
EE		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
EL			Изпълнява се специална програма за финансова помощ
IE	Дисбаланси	Превантивна част Постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
ES	Дисбаланси	Корективна част Прекомерен дефицит, краен срок за коригиране: 2018 г.	
FR	Дисбаланси	Корективна част Прекомерен дефицит, краен срок за коригиране: 2017 г. Все още не е постигната СБЦ; предмет на	

[20] Както категорията „дисбаланси“, така и категорията „прекомерни дисбаланси“, налагат специално наблюдение, който следва да бъде модулиран съобразно сериозността на предизвикателствата.

[21] Правило за дълга: Ако референтната стойност от 60 % за съотношението дълг/БВП не е спазена, въпросната държава членка ще бъде поставена в процедура при прекомерен дефицит, след като се вземат предвид всички съответни фактори, както и въздействието на икономическия цикъл, ако разликата между съотношението дълг/БВП и референтната стойност от 60 % не намалява годишно с 1/20-та (средно за период от три години). Преходно правило за дълга: на всяка държава членка в процедура при прекомерен дефицит се предоставя тригодишен период след коригирането на прекомерния дефицит, за да спази правилото за дълга. Това не означава, че правилото за дълга не се прилага през този период, тъй като държавите членки трябва да постигнат достатъчен напредък към спазване на правилото през този преходен период. Отрицателната оценка на постигнатия напредък по отношение на спазването на целевия показател на дълга през преходния период може да доведе до откриване на процедура при прекомерен дефицит.

		преходното правило за дълга[22]	
HR	Прекомерни дисбаланси	Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	
HU		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	
IT	Прекомерни дисбаланси	Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	
LT		Превантивна част Постигната СБЦ	
LU		Превантивна част Преизпълнение на СБЦ	
LV		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
MT		Превантивна част Постигната СБЦ	
NL	Дисбаланси	Превантивна част Преизпълнение на СБЦ	
PL		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
PT	Дисбаланси	Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
SI		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	
SE	Дисбаланси	Превантивна част Преизпълнение на СБЦ	
SK		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ	
RO		Превантивна част Подлежи на процедура при значително отклонение	
FI		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на правилото за дълга	
UK		Превантивна част Все още не е постигната СБЦ; предмет на преходното правило за дълга	

(*) Препоръките по пакета от два законодателни акта (Регламент № 473/2013) относно мерките, които следва да се предприемат за гарантиране на навременното коригиране на прекомерния дефицит на държавния бюджет, се отнасят само за държавите членки от еврозоната.

[22] Зависи от отмяната на решението за ППД въз основа на валидирани данни за бюджетните резултати за 2017 г.

ДОПЪЛНЕНИЕ 2 — НАПРЕДЪК ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ НА „ЕВРОПА 2020“

Цели на „Европа 2020“ за ЕС	**Данни от 2010 г.**	**Последни налични данни**	**През 2020 г. въз основа на последните тенденции**
1. Увеличаване на дела на заетостта на населението на възраст 20—64 години до най-малко 75 %	68,6 %	72,3 % (T3, 2017 г.)	Цел, за която е вероятно, че ще бъде изпълнена
2. Увеличаване на комбинираните публични и частни инвестиции в НИРД до 3 % от БВП	1,93 %	2,03 % (2016 г.)	Цел, за която не е вероятно, че ще бъде изпълнена
3а. Намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 20 % в сравнение с равнищата от 1990 г.	Намаление в размер на 14 %	Намаление в размер на 23 % (2016 г.)	Цел, за която е вероятно, че ще бъде изпълнена
3б. Увеличаване на дела на възобновяемите енергийни източници в крайното потребление на енергия на 20 %	12,5 %	17,04 % (2016 г.)	Цел, за която е вероятно, че ще бъде изпълнена
3в. Напредък към целта от 20 % за енергийната ефективност	5,7 % (за първичното енергопотребление)	16,0 % (2016 г.) (за първичното енергопотребление)	Цел, за която е вероятно, че ще бъде изпълнена
4а. Намаляване на дела на преждевременно напускащите училище до под 10 %	13,9 %	10,7 % (2016 г.)	Цел, за която е вероятно, че ще бъде изпълнена
4б. Увеличаване на дела на населението на възраст 30—34 години със завършено висше образование до най-малко 40 %	33,8 %	39,1 % (2016 г.)	Цел, за която е вероятно, че ще бъде изпълнена
5. Извеждане на поне 20 млн. души от риск на бедност и социално изключване	Увеличение с 0,5 милиона (в сравнение с базовата година 2008)	Увеличение с 1 милион (в сравнение с базовата година 2008)	Цел, за която не е вероятно, че ще бъде изпълнена

ДОПЪЛНЕНИЕ 3 – КОНСТАТАЦИИ ОТ ЗАДЪЛБОЧЕНИТЕ ПРЕГЛЕДИ ПО ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ

България е засегната от дисбаланси. Слабостите на финансовия сектор са съчетани с високо равнище на задлъжнялост и необслужвани кредити в корпоративния сектор в условията на непълно адаптиране на пазара на труда. Същевременно нетната външна позиция се подобри, главно поради излишъка по текущата сметка. Органите отбелязаха напредък в изпълнението на препоръките, отправени след прегледа на качеството на активите и прегледа на баланса, но наследените проблеми, свързани със слабо управление, ниско качество на активите и надзора, все още не са изцяло разрешени. Стабилният растеж подпомага непрекъснатото намаляване на задлъжнялостта на частния сектор и допълнителния спад на дела на необслужваните кредити. В корпоративния сектор обаче размерът на необслужваните кредити все още е голям. Подобряването на пазара на труда продължава, въпреки трайните структурни проблеми, като например високия дял на младите хора, които не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение, както и недостига на работна ръка и несъответствието между търсените и предлаганите умения. Бяха предприети някои мерки за справяне с основните източници на дисбаланси, но е необходим допълнителен напредък, за да се преодолеят оставащите слабости във финансовия сектор, включително по-нататъшно подобряване на банковия и небанковия надзор, разрешаване на въпроса с активите с трудно определима стойност, надзора на групово равнище и завършване на реформата на нормативната уредба на несъстоятелността.

Хърватия е засегната от прекомерни дисбаланси. Слабостите са свързани с високите равнища на публичния, частния и външния дълг, деноминирани изцяло в чуждестранна валута, в условията на слаб потенциал за растеж. Силният растеж, нахвърлящ своя прогнозен потенциал, спомага за намаляването на натрупаните дисбаланси: съотношенията на публичния, частния и външния дълг намаляват с бързи темпове. Отрицателната нетна външна позиция остава голяма, но бележи подобрение поради излишък по текущата сметка. Силният растеж спомогна за допълнително намаляване на дълга, но темпът на намаляване на задлъжнялостта ще се забави, тъй като кредитните потоци към домакинствата и предприятията стават положителни. Държавният дълг достигна своя връх през 2014 г. и в момента намалява, което се дължи на силен ръст на БВП и намаление на номиналния дефицит. Банковият сектор е все по-доходоносен, а размерът на необслужваните кредити продължава да намалява. При все това валутната експозиция (главно евро) на предприятията и домакинствата продължава да бъде източник на уязвимост. Макар икономическият климат да се подобрява, няма голям напредък в приемането на мерки на политиката, насочени към преодоляване на макроикономическите дисбаланси, включително чрез увеличаване на все още ниския потенциал за растеж.

Кипър е засегнат от прекомерни дисбаланси. Много високият дял на необслужваните кредити обременява финансовия сектор, а големият размер на частния, публичния и външния дълг тежи на икономиката в условията на все още относително висока, макар и намаляваща, безработица и слаб потенциал за растеж. Салдото по текущата сметка продължава да е отрицателно и да се увеличава и не е подходящо, за да гарантира устойчиво развитие на натрупаните нетни външни задължения. Частният дълг намалява бавно, като кредитните потоци към частния сектор започват да се увеличават въпреки твърде високото равнище на частния дълг. Усилията на банките за преструктуриране на заемите, силният цикличен подем и провеждането на предходните реформи дадоха възможност за намаляване на необслужваните кредити, но техният размер остава много голям. Лошото изпълнение на договорите, неефективността на съдебната система, пречките в прилагането на законодателството в областта на принудителното

изпълнение и несъстоятелността, както и слабата дисциплина на погасяване спъват намаляването на задлъжнялостта на частния сектор и съкращаването на необслужваните кредити. Разумната бюджетна позиция и активната политика за управление на дълга ускориха намаляването на публичния дълг. Необходим е нов импулс за реформи, по-специално с цел намаляване на публичния дълг, повишаване на конкурентоспособността, ускоряване на процеса на намаляване на необслужваните кредити и увеличаване на потенциала за растеж.

Франция е засегната от дисбаланси. Слабостите произтичат от големия държавен дълг и слабата динамика на конкурентоспособността в условия на нисък ръст на производителността, които имат трансгранично значение. Умереното нарастване на заплатите подкрепя текущото подобряване на разходната конкурентоспособност. За сметка на това намаленият ръст на производителността действа като неблагоприятен фактор. Ниската способност за реагиране на пазара на труда спрямо променящите се условия на търсене и предлагане и някои елементи от бизнес средата продължават да тежат върху неразходната конкурентоспособност. Съотношението на държавния дълг към БВП нарасна допълнително през 2017 г., но според прогнозите ще се стабилизира през 2018 г. и 2019 г. Затова по-ранните неблагоприятни тенденции отслабнаха, икономическите условия се подобряват и усилията за реформи набират инерция. Наскоро обявените и предприети действия на политиката могат да доведат до положителни вътрешни и трансгранични последици в средносрочен план. Постигнат бе напредък в няколко области, включително пазарите на труда и данъчното облагане, но все още не са реализирани обявените инициативи за подобряване на бизнес средата, професионалното образование и обучение, обезщетенията за безработица и пенсионните системи. Необходими са по-нататъшни действия за осигуряване на по-добър достъп до пазара на труда на търсещите работа лица, за опростяване на данъчната система и за осъществяване на преглед на разходите на сектор „Държавно управление“, за да се гарантира устойчивостта на публичните финанси и да се подобри потенциалът за растеж.

Германия е засегната от дисбаланси. Продължаващият голям излишък по текущата сметка има трансгранично значение и отразява понижено равнище на инвестициите спрямо спестяванията в частния и публичния сектор. Излишъкът по текущата сметка, който до голяма степен е с държави извън ЕС, леко намаля от 2016 г. насам и се очаква постепенно да спадне поради нарастване на вътрешното търсене през следващите години, като същевременно остане на рекордно високо ниво през прогнозния период. Въпреки че понастоящем се преминава към растеж, обусловен в по-голяма степен от вътрешното търсене, потреблението и инвестициите остават ограничени като дял от БВП, независимо от благоприятните циклични и финансови условия и нуждите от инфраструктурни инвестиции, за които има фискално пространство. Въпреки че бяха предприети редица мерки за укрепване на публичните инвестиции, тези усилия все още не са довели до устойчива тенденция към повишаване на публичните инвестиции като дял от БВП. Постигнатият напредък по изпълнението на препоръките в други области също е ограничен.

Ирландия е засегната от дисбаланси. Големият натрупан частен и публичен дълг и нетните външни задължения водят до уязвимост. Въпреки това подобренията са съществени. Силният ръст на производителността през последните години доведе до по-добра конкурентоспособност и положително салдо по текущата сметка, в резултат на които високото равнище на нетните външни задължения бързо намаля. Силният икономически растеж продължава да подкрепя намаляването на частния дълг, но неговият размер остава голям, въпреки че силното влияние на дейността на

мултинационалните предприятия трябва да се вземе предвид при оценката на корпоративния дълг, а дългът на домакинствата изглежда като цяло да съответства на основните икономически показатели. Държавният дълг се очаква да остане низходящ, а дефицитът се приближава към постигането на баланс. Цените на жилищата се увеличават с бързо темпо, макар и началните им равнища вероятно да са подценени, което засилва и бюджета на домакинствата. Банките са добре рекапитализирани и печалбите им постепенно се подобряват. Обемът на необслужваните кредити продължава да намалява, въпреки че остава голям. Предприети бяха действия на политиката за справяне с тези слабости, но някои мерки ще се нуждаят от време, за да доведат до очакваните ефекти.

Италия е засегната от прекомерни дисбаланси. Големият държавен дълг и продължаващата слаба динамика на производителността водят до рискове с трансгранично значение в бъдеще в условията на все още високо ниво на необслужваните кредити и на безработицата. Съотношението на държавния дълг към БВП е на път да се стабилизира, но все още не се наблюдава стабилна низходяща тенденция, което се дължи на влошаване на структурното първично салдо. Външната конкурентоспособност се подобри, но слабият ръст на производителността, свързан със структурни пречки, които продължават да възпрепятстват ефективното разпределение на производствените фактори в икономиката, увеличаването на разходите за труд за единица продукция и общите условия на ниска инфлация затрудняват наваксването на миналите големи загуби на конкурентоспособност. Пазарният натиск върху банковия сектор намаля вследствие на мерки като подкрепата на правителството за капитализация на няколко банки в затруднение. Размерът на необслужваните кредити едва наскоро започна да намалява и все още влияе върху капиталовите нужди, печалбите и кредитната политика на банките. Темпото на реформите леко се забави, но бе постигнат известен напредък по изпълнението на препоръките. Няколко мерки са в процес на подготовка, по-специално в областта на трудовите и социалните политики, гражданското правосъдие и бизнес средата.

Нидерландия е засегната от дисбаланси. Високото равнище на частния дълг и големият излишък по текущата сметка представляват източник на дисбаланси от трансгранично значение. Големият излишък по текущата сметка, който отразява най-вече структурните характеристики на икономиката и параметрите на политиката по отношение на нефинансовите предприятия и отчасти се обяснява с натиска за намаляване на задлъжнялостта, напоследък се е повишил, но се очаква леко да намалее. Съотношението на частния дълг към БВП много бавно намалява през последните години, подкрепено от икономическия растеж. В същото време номиналният дълг на домакинствата отново расте, тъй като текущото възстановяване на жилищния пазар води до увеличаване на равнището на номиналния ипотечен дълг. Обявените неотдавна реформи, като по-бързото ограничаване на възможността за приспадане на лихвата по ипотечните кредити и фискалното стимулиране, се очаква да подпомогнат съвкупното търсене.

Португалия е засегната от дисбаланси. Високото равнище на натрупаните нетни външни задължения, частен и държавен дълг и високият дял на необслужваните кредити представляват слабости в условията на нисък ръст на производителността. Предпазливата позиция на текущата сметка и поддържането на нарастваща конкурентоспособност са необходими, за да се гарантира корекцията на нетните външни задължения. Съотношенията на частния дълг продължават да намаляват от високо първоначално ниво поради възобновения номинален растеж и леко отрицателните кредитни потоци, а според оценките съотношението на държавния дълг

към БВП е в низходяща тенденция в условията на продължаващи потребности от намаляване на задлъжнялостта. Интервенциите във финансовия сектор допринесоха за намаляване на рисковете за стабилността, въпреки че банките продължават да страдат от ниска рентабилност и голям обем на необслужваните кредити, които все пак започнаха да намаляват. По-големият ръст на производителността е от ключово значение за подобряване на перспективите в конкурентоспособността, намаляването на задлъжнялостта и потенциала за растеж. От няколко години безработицата намалява с бързи темпове. Все още съществуват пропуски в политиката, особено по отношение на прилагането на набелязаните мерки за намаляване на необслужваните кредити и за подобряване на бизнес средата. Ще трябва да се наблюдават приемането и изпълнението на няколко плана за реформи, включващи мерки за преодоляване на сегментацията на пазара на труда или структурни реформи във фискалната област за подобряване на устойчивостта на публичните финанси.

Словения е засегната от дисбаланси. Рисковете, възникващи вследствие на слабостите в банковия сектор, корпоративната задлъжнялост и краткосрочната фискална ситуация, намаляха. Държавният дълг достигна своя връх през 2015 г. и оттогава намалява. Корпоративният сектор претърпя значително намаляване на задлъжнялостта, което отслаби инвестициите и потенциала за растеж. Въпреки това сега инвестициите се засилват, а притокът на преки чуждестранни инвестиции се възстанови в голяма степен през последните години. Преструктурирането на банковия сектор съвпадна с бързото намаляване на необслужваните кредити. Бяха предприети действия на политиката, които допринесоха за намаляване на дисбалансите, но мерките за подобряване на устойчивостта на системите на пенсионното осигуряване, здравеопазването и дългосрочните грижи остават основен приоритет.

Испания е засегната от дисбаланси. Големият външен и вътрешен дълг, както публичен, така и частен, продължава да представлява уязвимост в условията на висока безработица и има трансгранично значение. Външното балансиране на икономиката напредва благодарение на излишъците по текущата сметка, наблюдавани от 2013 г. насам. Въпреки това нетните външни задължения остават високи и Испания ще трябва да поддържа постоянни излишъци по текущата сметка за дълъг период от време, преди нетните външни задължения да достигнат разумно равнище. В частния сектор намаляването на дълга също напредва благодарение на благоприятните условия за растеж, но все още има необходимост от намаляване на задлъжнялостта. Подобрената стабилност на финансовия сектор подпомага икономическата дейност и съотношението на необслужваните кредити намаля още повече. Въпреки силния растеж на номиналния БВП държавният дълг като дял от БВП едва започна бавно да намалява, като дефицитът се очаква да спадне с течение на времето. Безработицата продължи своя бърз спад, но все още е много голяма, а високата степен на сегментация на пазара на труда възпрепятства по-бързия ръст на производителността на труда. Напредък в политиката бе постигнат особено между 2012 и 2015 г., а напоследък се наблюдава само ограничен напредък в изпълнението на препоръките. Продължават да са налице предизвикателства, по-специално по отношение на фискалното управление, активните политики на пазара на труда и подобряването на иновациите и уменията за стимулиране на неразходната конкурентоспособност.

Швеция е засегната от дисбаланси. Надценените равнища на цените на жилищата в съчетание с продължаващото нарастване на задлъжнялостта на домакинствата създава рискове от неуправляема корекция. Високата задлъжнялост на домакинствата запазва тенденцията си към покачване. Цените на жилищата нарастват с бърз и почти непрекъснат темп от около 20 години насам. През последното тримесечие на 2017 г. бе

отчетен отрицателен растеж. При все това показателите за определяне на стойността сочат, че цените на жилищата продължават да са много високи в сравнение с основните икономически показатели. Въпреки че банките изглеждат добре капитализирани, една неуправляема корекция би могла да се отрази и върху финансовия сектор, тъй като банките са все по-изложени на ипотечните кредити на домакинствата. В такъв случай би могло да има последици за съседните страни, предвид системните финансови взаимовръзки. Органите са добре запознати с нарастващите рискове и през последните години бяха предприети мерки за ограничаване на ръста на ипотечните кредити и за увеличаване на жилищното строителство. Въпреки това политиките, прилагани до този момент, не бяха достатъчни за справяне с надценяването в жилищния сектор и все още има съществени пропуски в политиките, особено по отношение на данъчните стимули за притежаване на жилище, както и функционирането на предлагането на жилища и пазара на отдаване под наем.